

ОБЛІК ДОХОДІВ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ПОКУПЦЯМ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

(Представлено к.е.н., доц. Киян А.В.)

У статті розглянуто теоретичні та практичні аспекти обліку доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Визначено головні критерії визнання доходів від реалізації готової продукції. Розкрито сучасний стан системи обліку доходів сільськогосподарських підприємств. Окреслено основні напрями вдосконалення обліку доходів від операційної діяльності в системі бухгалтерського обліку.

Ключові слова: облік, реалізація продукції (товарів, робіт, послуг), дохід.

Постановка проблеми. Відомо, що ринок на сільськогосподарську продукцію формується під впливом виробників і споживачів. Виробники виготовляють продукцію з урахуванням потреб споживачів, які у свою чергу оцінюють вироблені товари, приймають рішення, купувати їх, чи ні. Виробництво продукції зосереджується здебільшого на тому, щоб задовольнити споживачів у певному її обсязі, не допускаючи перенасичення й дефіциту в окремих видах товарів, тобто забезпечуючи пропорційність і планомірність розвитку відповідних галузей. Безумовно, у цьому важливо передбачати конкретну діяльність певного кола сільськогосподарських підприємств, виходячи з їхніх виробничих можливостей, наявності матеріально-технічних, фінансових та інших ресурсів. З огляду на це виникає проблема, за якими показниками характеризувати діяльність виробників і функціонування споживачів на ринку сільськогосподарської продукції.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти формування та використання фінансових результатів підприємств розглянуті в працях вітчизняних науковців: М.Д. Білик, М.Т. Білухи, І.О. Бланка, Л.Д. Буряка, Ф.Ф. Бутинця, Б.І. Валуєва, І.В. Зятківського, О.Р. Квасовського, В.Г. Лінника, В.О. Меца, В.М. Опаріна, О.О. Орлова, А.М. Поддєрьогіна, Н.М.Ткаченка, П.Т. Саблука, В.В. Сопка, Ю.С. Цал-Цалко. Однак, пошук нових можливостей збільшення доходів сільськогосподарських підприємств – необхідна умова їх виживання в реаліях ринкової економіки, в умовах подальшої інтеграції України у світову економічну систему і зумовили вибір напряму наукових досліджень..

Метою статті є дослідження облік доходів від реалізації продукції покупцям на сільськогосподарських підприємствах.

Викладення основного матеріалу. В сучасних умовах господарювання сутність економічної ефективності аграрного виробництва полягає в одержанні максимального результату від використання виробничих ресурсів [2, с. 53-55].

Реалізація продукції — це кінцева стадія кругообігу засобів підприємства, яка вказує на завершення процесу виробництва й доведення продукції до споживача. Рух товарів і коштів створює основу економічних відносин між постачальниками, посередниками та покупцями. Для підприємства-виробника реалізація продукції є

свідченням того, що вона за споживчими властивостями, якістю й асортиментом відповідає суспільному попиту й потребам покупців [1].

Дохід від реалізації продукції (товарів, інших активів), відповідно до п. 8 П(С)БО 15 «Дохід», визнається за наявності всіх нижчеподаних умов:

1. покупцеві передані ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію (товар,інший актив);

2. підприємство не здійснює надалі управління та контроль за реалізованою продукцією(товарами, іншими активами);

3. сума доходу (виручка) може бути достовірно визначена;

4. у результаті операції неодмінно відбудеться збільшення економічних вигод підприємства, а витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені [3].

П(С)БО 15 «Дохід» визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку та відтворення у фінансовій звітності інформації про доходи підприємств усіх форм власності. Норми цього положення стосуються доходів, які виникають у результаті таких операцій: реалізація продукції (товарів); надання послуг; цільове фінансування; використання активів іншими сторонами, продукції (товарів); надання послуг; цільове фінансування; використання активів іншими сторонами, що зумовлює виникнення доходу у вигляді відсотків, роялті, дивідендів підприємства [3].

Доходи включаються до складу об'єктів облікового процесу на підставі принципу нарахування та відповідності доходів і витрат, за яким для визначення фінансового результату звітного періоду слід зіставити доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів. При цьому, доходи визнаються тоді, коли вони виникли (а не тоді, коли отримуються або сплачуються грошові кошти) і відображаються в бухгалтерському обліку в тому періоді, до якого вони належать. На рис. 1 представлено види доходів та їх відображення у фінансовій звітності.

Дохідність підприємства є одним із найголовніших показників, що відображають фінансовий стан підприємства. Такий показник визначає мету підприємницької діяльності. Як економічна категорія, дохід є потоком грошових коштів та інших надходжень за звітний період,триманий від продажу сільськогосподарської продукції [5]. Однією з головних є проблема забезпечення максимальної оперативності та достатньої аналітичності вихідної інформації про доходи від реалізації сільськогосподарської продукції.

Для вирішення даної проблеми потрібно необхідну інформацію надавати споживачеві протягом короткого проміжку часу у достатньому обсязі та у тому інформаційному обсязі, який його цікавить. Якщо ж необхідну інформацію суттєво затримують або не надають взагалі, то виникають значні труднощі як для самого сільськогосподарського підприємства (воно втрачає позитивний імідж, зазнає фінансових втрат),так і для покупців продукції, державних органів (зростають ризики неплатежів, можлива недооцінка ситуації на ринку).

Основною ж проблемою обліку доходів від реалізації продукції є проблема повноти та своєчасності їх відображення у системі обліку, адже за рахунок вартості не облікованої реалізованої продукції виникають так звані «тіньові доходи».

Рис. 1. Визнання та відображення доходів у фінансовій звітності

Актуальним питанням на сьогодні є методологія обліку доходів та витрат сільськогосподарської діяльності згідно з П(С)БО 30 „Біологічні активи”. Стосовно цього Г. Цилорик зауважує, що за П(С)БО 30 „Біологічні активи” передбачено визначати фінансовий результат від первісного визнання сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів з подальшим уточненням на кожну дату балансу та на дату реалізації. Тобто у сільському господарстві фінансовий результат передбачено визначати не після реалізації продукції, а під час її отримання з виробництва [6].

Автор стверджує, що таке визначення фінансового результату суперечить принципам бухгалтерського обліку та фінансової звітності, визначених Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [4], а саме принципу обачності, який передбачає застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, що повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства [6].

Висновки. Отже, економічна суть доходів полягає у відшкодуванні витрат на ведення діяльності й отримання відповідної суми прибутку, яка забезпечує досягнення стратегічної мети підприємства – приріст власного капіталу, а логічна та структурована класифікація доходів дає можливість ефективно ними управляти, та бути складовою сучасної системи управління.

Отже, від правильності ведення обліку доходів від реалізації сільськогосподарської продукції, визначення фінансового результату залежить правильність визначення сум податків і платежів

Список використаної літератури:

1. Лайко П. А. Фінанси АПК : [навч. посіб.] / П. А. Лайко, Ю. І. Ляшенко. – К. : ДІЯ, 2000. – 225 с.

2. Онисько С.М. Ефективність сільськогосподарських підприємств різних організаційно-правових форм: монографія / С.М. Онисько, Н.М. Лавренюк. – Львів: „Українські технології”, 2005. – 148 с.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 “Дохід”: затв. наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. № 290 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 року № 996 – XIV // Електронний ресурс – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>.

5. Цигилюк Г. І. Теоретичні основи організації обліку доходів сільськогосподарських підприємств: історичний аспект / Г. І. Цигилюк // Економіка АПК. – 2007. – № 3. – С. 103–109.

6. Циліорик Г. І. Облік доходів сільськогосподарських підприємств за П(С)БО 30 „Біологічні активи” / Г. І. Циліорик // Облік і фінанси АПК. – 2007. – № 6–7. – С. 103–106.

References:

1. Lajko, P.A, Liashenko, Yu. I. (2000) Finansy APK[AICFinance], DIYa, Kyiv, Ukraine, p. 225.

2. Onysko, S.M., Lavreniuk, N.M. (2005), Efektyvnist silskohospodarskykh pidpriemstv riznykh orhanizatsiinopravovykh form [“Efficiency of agricultural enterprises of various organizational and legal forms”: a monograph], „Ukrainski tekhnolohii”, Lviv, Ukraine, 148 p.

3. Ministry of Finance ofUkraine(2011), Nationalaccounting standard15 «Dokhid», available at: <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/psbu15/>(Accessed 09. 12. 2011

4. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), The Law of Ukraine “On Accounting and Financial Reporting in Ukraine”, available at: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (Accessed 29 september 2014)

5. Tsyhyliuk H. I. Teoretychni osnovy orhanizatsii obliku dokhodiv sil'skohospodars'kykh pidpriemstv: istorychnyj aspekt [Tsyhylyuk GI Theoretical basis of accounting farm income: a historical perspective] Ekonomika APK [Economy AIC], 2007, no. 3, pp.103-109

6. Tsyhyliuk H. I. Oblik dokhodiv sil'skohospodars'kykh pidpriemstv za P(S)BO 30 „Biologichni aktyvy” [Revenue farms by P (S) 30 "Biological assets"]Oblik i finansy APK [Accounting and Finance AIC], 2007, no. 6-7, pp.103-106

КАМІНСЬКИЙ Олександр Петрович – магістр Житомирського національного агроєкологічного університету, спеціальність «Облік і оподаткування».

Наукові інтереси: обліково-методичні аспекти бухгалтерського обліку доходів сільськогосподарських підприємств